

6. Маркова Е. Интонационность музыкального искусства / Е. Маркова. – Киев, 1990. – 184 с.
7. Русаков Е. Еще раз о bel canto / Е. Русаков // Музыкальная жизнь. – 2006. - № 1–2. – С. 1–5.
8. Соловцова Л. Верди / Л. Соловцова // Музыкальная энциклопедия в 6-ти томах / Т. 1. – М. : А-ГОНГ, 1973. – С. 744–750.
9. Хохловкина А. Западноевропейская опера. Конец XVIII – первая половина XIX века. Очерки / А. Хохловкина. – М. : Гос. муз. издат., 1962. – 368 с.
10. Холопова В. Музыка как вид искусства / В. Холопова. – М. : Научно-творч. центр «Консерватория», 1994. – 260 с.
11. Roesler A., Hohl S. Der große Opernführer. – Gütersloh / Wien, 2000. – S. 237.

УДК 78.27

М. А. ЛАСТОВЕЦЬКИЙ

КОМПОЗИТОРСЬКІ ІНТЕНЦІЇ БАНДУРИСТА МИКОЛИ МОШИКА

Стаття висвітлює творчу діяльність відомого бандуриста Миколи Мошика, його композиторський доробок у контексті сучасного бандурного виконавського мистецтва.

Ключові слова: бандура, композитор, збірка, виконавець, твори.

Н. А. ЛАСТОВЕЦЬКИЙ

КОМПОЗИТОРСКИЕ ИНТЕНЦИИ БАНДУРИСТА НИКОЛАЯ МОШЫКА

Статья освещает творческую деятельность известного бандуриста Николая Мошыка, его композиторские произведения в контексте современного бандурного исполнительского искусства.

Ключевые слова: бандура, композитор, собрание, исполнитель, произведения.

N. A. LASTOVETSKY

COMPOSER INTENTION OF BANDURA PLAYER MYKOLA MOSHYK

The article reveals artistic activity of famous bandura player Mykola Moshyk, his own compositions in the context of modern bandura performing art.

Key words: bandura, composer, edition, performer, works.

Творча діяльність відомого українського бандуриста, аранжувальника, композитора, педагога та активного громадського діяча Миколи Григоровича Мошика багатогранна й різноманітна. Позаяк його аранжування, обробки та оригінальні композиції часто виконуються як автором, так й іншими митцями в Україні та за кордоном, проблема їхнього глибшого аналізу та теоретичного узагальнення набуває гострої актуальності. Особливо коли йдеться про жанр обробки народної пісні, у якому композитор не лише вміло інтерпретував народне першоджерело, але й яскраво проявив авторську індивідуальність.

У пропонованій розвідці зосереджена увага на власних нотних виданнях М. Мошика як дослідника феномена бандури в українському та світовому культурному вимірах. Розв'язання цієї проблеми започатковано у працях П. Нестеренка [20], М. Мошика, Б. Жеплинського, А. Горняткевича [5]. Звісно, писати про митців-сучасників – справа нелегка, тим паче, що

наразі констатується потреба у ґрунтовних розвідках, присвячених їхній різносторонній творчості.

Мета статті – охарактеризувати діяльність М. Мошика-композитора, виявити його основні мистецькі здобутки у сфері бандурної нотної літератури.

Для створення цілісної картини багатогранної особистості цього бандуриста видається слушним навести коротку біографічну довідку. М. Мошик народився 12.X.1941 р. в с. Засулля Роменського району Сумської області. Відчувши непоборний потяг до виконавства на улюбленому інструменті – бандурі, спочатку брав приватні уроки у бандуристів-самоуків, згодом вступив до Дрогобицького державного музичного училища (з 1995 р. – імені Василя Барвінського) в клас авторитетного педагога-виконавця Олександра Верещинського. Тут він здобув перші професійні засади бандурного виконавства, паралельно розпочавши активну концертну діяльність. Отримані в Дрогобичі знання, а також інтенсивна концертна практика стали міцним фундаментом для вступу М. Мошика в Київську державну консерваторію ім. П. Чайковського (нині – Національна музична академія), яку закінчив у 1976 р. в класі народного артиста України, званого виконавця та педагога Андрія Бобиря. Консерваторські роки стали для М. Мошика справжньою школою професійної зрілості, тут з'явилися його численні аранжування та власні композиції для бандури, а найбільше – пісні у супроводі цього інструмента. Потяг до концертного виконавства привів його до Кіровоградської та Чернігівської обласних філармоній, також до Київського національного оркестру українських народних інструментів, у якому М. Мошик працював співаком-бандуристом.

Згодом митець викладав гру на бандурі в Уманському, а з 1977 р. – в Сумському музичних училищах, у 1992 р. відкрив клас бандури на музичному факультеті Сумського педагогічного університету. Його випускники навчають бандурної гри в початкових музичних мистецьких навчальних закладах, музичних училищах, є учасниками багатьох професійних колективів, вони працюють на теренах України та за кордоном.

М. Мошик як голова Сумського обласного відділення Національної спілки кобзарів України проводить колосальну роботу щодо пропаганди кобзарського мистецтва, він був делегатом з'їздів «Просвіти», НРУ, ХДПУ, козаків, кобзарів, учасником наукових конференцій, присвячених голодомору (м. Харків), кобзарству (м. Луцьк), міжнародних та Всеукраїнських фестивалів і конкурсів. М. Мошик – лауреат Канадської премії ім. Марії Сахрин, нагороджений Почесною грамотою Канадського товариства приятелів України. Як виконавець він репрезентував українську народну думу-пісню в Болгарії, Німеччині, Росії, Грузії, Якутії. За велику подвижницьку діяльність у 2005 році був удостоєний почесного звання «Заслужений діяч мистецтв України». Крім того, М. Мошик озвучив і знявся в документальних телефільмах «Шевченківський торбан», «Козацькими шляхами», «Бандурист», «Хонда» та ін.

Центральною в творчому доробку бандуриста є його виконавська та аранжувально – композиторська діяльність. Важливе місце у сфері його мистецьких інтересів також займає дослідницько-пошукова робота, присвячена насамперед історії та традиціям кобзарського виконавства як на Сумщині, так і в Україні загалом.

Виконавська діяльність М. Мошика, яка розпочалась ще зі студентських років, триває вже більше півстоліття. За цей час він виступив у концертах, кількість яких сягає понад п'ять тисяч! Це – безсумнівний рекорд, який достойний уваги відповідних рейтингових видань. Спочатку основу його концертів складали українські народні пісні та думи, переважно з репертуару Є. Адамцевича та Є. Мовчана. Поступово у виступах бандуриста почали домінувати українські народні пісні, думи та балади в його транскрипціях та обробках, власні композиції на слова українських поетів і на власні тексти, також аранжування для бандури вокальних творів інших авторів.

З кінця 90-х років, особливо із здобуттям Україною незалежності, розпочалась видавнича діяльність М. Мошика як композитора-аранжувальника, дослідника феномена бандури як титульного українського народного інструмента. Уперше в Україні М. Мошик разом із Б. Жеплинським та А. Горняткевичем у 1999 р. видав довідник «Кобзарі та бандуристи Сумщини» [5], у якому вміщені матеріали про кобзарів та бандуристів починаючи з XIII ст. до сьогодення. У ньому вперше наводяться українсько-лебійський та лебійсько-український

словники специфічного кобзарського «діалекту» – мови, на якій протягом багатьох віків спілкувались лірники, бандуристи та кобзарі, і яка була зовсім незрозумілою для інших. У цьому виданні вміщені також кобзарські пісні, деякі з них належать М. Мошику.

У 2001 р. за упорядкуванням Петра Нестеренка видавництво «Собор» у Сумах випустило науково-популярне видання «Микола Мошик. Спогади, статті, матеріали, власні твори» [20], розраховане на мистецтвознавців, фольклористів та викладачів. З 2003 р. розпочався найбільш інтенсивний період видавничої діяльності М. Мошика. Починають регулярно друкуватись його власні композиції, обробки українських народних пісень та аранжування музичних творів інших авторів. «Першою ластівкою» стала «Молитва Калнишевського. Збірка творів з репертуару бандуриста Миколи Мошика» [1], видана в цьому ж році, а в 2006 р. побачила світ наступна збірка М. Мошика «Кальнишева дума» [6]. Дві вищезгадані збірки містять кобзарські твори, у яких йдеться про діяльність кошового отамана Петра Калнишевського від юності до розгрому Запорізької Січі та останніх років його життя в засланні. Роздуми про Україну кошового отамана символічно перегукуються через віки з непростим сьогоднішнім початку ХХІ ст.

У 2006 р. дрогобицьким видавництвом «Коло» була видана нотна збірка «Повстанська дума» М. Мошика [14], присвячена 65-ій річниці Української Повстанської Армії. Переважна більшість обробок М. Мошика – це пісні безіменних авторів («Гей, повстанці», «Збудись, могутня Україно», «Шуміли сосни», «Дівчино-голубко», «Тужно грала чудова скрипка», «Ой там, під лісочком», «Старенька ненька», «Пісня про Нечая», «В Карпатах сум», «Завтра в далеку дорогу», «Подай, дівчино, ручку на прощання», «Гей, хлопці, в коло», «Базар», «Я сьогодні від вас від'їжджаю», «Там попід лісом», «Їхав, їхав козак містом», «Ой у лісі на полянці»), але є й обробки пісень з відомими авторами текстів («Зродились ми великої години» (партійний гімн ОУН) сл. Олесь Бабія; «На Волині» сл. та муз. Омеляна Грома; «Машерують вже повстанці», сл. та муз. Романа Купчинського; «Гімн безсмертної батали» (марш УПА-Захід) сл. та муз. Володимира Пачовського; «Гей, степами» сл. та муз. Степана Малюци; «Там у лісі на полянці» сл. та муз. Марії Чаплі; «Гімн в'язників Норильська» сл. Григора Климовича). Автором музики до ряду пісень є М. Мошик («Пісня холмських партизан» сл. Дмитра Маївського; «Ой попід гай зелененький» сл. Марії Влад; «Спіть, хлопці, спіть» сл. Ярослава Шевчука), деякі пісні написані на власні тексти («Ой наступала та чорная хмара», «Святая Покрова, козацькая мати», «Балада про Степана Бандеру»). У композиціях присутні постаті бійців і командирів УПА, підпільників-революціонерів тощо.

Наступне видання М. Мошика – збірка «Повстанська коляда» (2007 р.) [15], теж присвячена 65-ій річниці УПА. Вона вміщує духовні повстанські коляди УПА з прославленням величі Христа, Діви Марії, Святого Миколая. У тому ж 2007 р. були опубліковані збірки «Повстанська пісня» [16] та вокальні твори митця «Репресований кобзарський триптих «Дума про голод»» [19]. Останній присвячений темі голодомору в Україні, тут поміщено твори з репертуару кобзарів-бандуристів Сумщини: І. Ляшенка (з с. Ворожба), Є. Мовчан (з с. Велика Писарівка), М. Мошик (з м. Ромни-Засулля), які пережили ці лихоліття і в громадсько-кобзарській творчості описали ці трагічні сторінки історії.

Наступні два видання – «Кобзарський диптих «Моя соборна Україно»» [9] та «Кобзарський триптих» [10], написані на вірші поетів Григорія Комісарова («Кобзарський диптих») та Володимира Затулівітра («Кобзарський триптих»). Перший з них втілює філософські роздуми про буття, смисл існування людини. Автор слів «Кобзарського триптиху» Володимир Затулівітер (1944–2003) – відомий український поет, лауреат літературних премій імені П. Тичини «Чуття єдиної родини» та імені П. Усенка. До 16-ої річниці незалежності України М. Мошик видав нотну збірку «Вставай, Україно, вставай!» [2], у якій помістив власні твори як патріота-кобзаря, активного учасника становлення незалежної української держави.

2007 рік виявився плідним для М. Мошика-композитора. Вищезгадані видання поповнилися нотною збіркою «До рідної хати» [3] на слова класика української літератури

Олекси Ющенко¹. Одинадцять вокальних творів («Чарівний струмок», «Снігові лежать замети», «Козацька пісня», «Кінь горою пролітає», «Пісня полонянки», «Відповідь козачці», «У батьківській хаті», «До рідної хати», «Перша зрада», «Пам'яті кобзаря Мовчана», «Земля мов кобза») розкривають любов до батьківської рідної хати, козацької та кобзарської пісні.

У 2008 р. виходить друком збірка М. Мошика «Кобзарська дума про голод (1932–1933 рр., 1946–1947 рр.) в репертуарі кобзарів Сумщини» [7]. Це друге нотне видання для голосу в супроводі бандури, яке продовжує тему кобзарського триптиха «Дума про голод». «Збірка вміщує авторську інтерпретацію кобзарського твору Єгора Мовчана «Дума про голод», яку співав кобзар ще 75 років тому. Сучасне трактування твору чи не вперше в історії кобзарства справедливо висвітлює імперську сутність російського шовінізму – цілеспрямований геноцид – ГОЛОДОМОР тоталітарно-Ка-Пе-еС-Сесівського режиму на знищення української нації» [21, с. 86]. Третє нотне видання для голосу у супроводі бандури «Кобзарських пісень про голод» [11] побачило світ у 2008 р., воно вміщує кобзарські твори для голосу у супроводі бандури з репертуару кобзарів і бандуристів Сумщини: Г. Кожушка, С. Пасюги, Є. Мовчан (з с. Велика Писарівка), І. Ляшенка (з с. Ворожба), Є. Адамцевич, Г. Спиця (з м. Ромни), М. Мошик (з м. Суми), П. Супрун (з м. Конотоп).

У 2008 р. було опубліковане ще одне нотне видання М. Мошика «Пісні Національного Відродження» [13], яке є своєрідною антологією музично-пісенної творчості в Україні від середини XVI – до початку XXI століть, присвячене становленню української незалежності. У 2009 р. вийшов «Козацький триптих «Байда»» [12] – три вокальні козацькі твори для голосу у супроводі бандури, присвячені будівничому української держави, засновнику й організатору та першому гетьману Запорізької Січі – Дмитру Вишневецькому (Байді).

Наступне видання автора – піснеспів «Почаївська Божа Мати» (2009) [17]. Тут змальовано подію, неодноразово оспівану в кобзарській творчості, – з'явлення Пресвятої Богородиці, яка стала на захист української духовної святині – Почаївського монастиря у XVII ст. від численної турецько-татарської навали. «Почаївська Божа Мати на хресті стояла: кулі вертала – турків вбивала, стріли назад летіли – ворогів побивала. Божим нахором Почаївська Божа Мати люд християнський покривала, ворогів розбивала, християнську єдність-силу прославляла» [21, с. 89].

У тому ж 2009 р. М. Мошик опублікував «Кобзарський диптих «Конотопська битва»» [8]. Це нотне видання розкриває колись замовчуваний факт – легендарну Конотопську битву 1650 р., яка стала однією зі славетних сторінок національно-визвольних змагань України XVII ст. У ній війська під проводом гетьмана Івана Виговського поблизу сіл Соснівка та Шаповалівка здобули блискучу перемогу над переважаючими добірними військами російської армії. Водночас кобзарський диптих «Конотопська битва» відображає історичні проблеми українського народу. Автор – кобзар XXI ст. – закликає: «Об'єднайтесь, діти, просить Мати вас: в злагоді, єднанні в Україні славної працювати час» [8, с. 22].

Надзвичайно оригінальним є видання М. Мошика «Дума про Україну» (2009) [4]. Ця нотна збірка вміщує вокальні твори на слова одного з найосвіченіших діячів української культури та історії, видатного державотворця кінця XVII – початку XVIII ст. гетьмана України Івана Мазепи. Він був надзвичайно обдарованою людиною і автором низки поетичних творів, частина з яких покладена М. Мошиком на музику. Надруковані в останні роки листи Мазепи до Мотрі розкривають цікавий та оригінальний стиль спілкування гетьмана зі своєю коханою, їхня мова наближена до народної, хоч він знав декілька іноземних мов.

¹ Олекса Ющенко народився 2.VIII.1917 р. в с. Хоружівка на Сумщині в селянській сім'ї. Закінчив Ніжинський учительський інститут (1939), працював у чернігівській газеті «Молодий комунар», керував літературним об'єднанням Чернігівщини. У роки Великої Вітчизняної війни був редактором на радіостанції ім. Т. Г. Шевченка в Саратові, декілька років працював у редакції газети «Зірка». З 1944 р. О. Ющенко – член Спілки письменників України. Він є автором понад 40 поетичних книжок, понад 10 збірок віршів для дітей, кількох книжок гумору та сатири, декількох збірок пісень, майже 10 прозових книг етюдів, нарисів, споминів. О. Ющенко – лауреат Всеукраїнської премії імені П. Тичини «Чуття єдиної родини» (1983), лауреат літературних премій імені М. Коцюбинського, М. Хвильового, О. Олеса; заслужений діяч мистецтв України, заслужений працівник культури Білорусі, нагороджений орденами, медалями, Почесними грамотами України, Білорусії, Удмуртії.

Як відомо, у грудні 1934 р. в м. Харкові, тодішній українській столиці, енкаведисти розстріляли з'їзд кобзарів, бандуристів та лірників України. У 2010 р. М. Мошик видав вокальні твори у супроводі бандури «Чом замовкли, кобзи ?» [21], присвячені цій жорстокій сторінці історії України. У виданні також вміщено документальну інформацію про підготовку кобзарського з'їзду, літературні твори, фотоілюстрації, реєстри, відомості та списки кобзарів: знищених, репресованих, та тих, доля яких невідома. М. Мошик написав музику на слова багатьох різних поетів про цю трагічну подію («Прийшлося Україні – не зняти крила» сл. П. Засенка; «До кобзи» сл. П. Куліша; «Дума про кобзарів» сл. В. Рафальського; «Про розстріляний з'їзд Кобзарів» сл. О. Єроха; «Співайте, кобзарі, співайте» сл. О. Шведа; «Розстріл кобзарів» сл. О. Дорінченка; «Пам'яті кобзаря Мовчана», «Земля, мов кобза» сл. О. Ющенко; «Ой упали коні» сл. Є. Дорошкевича). М. Мошик є автором музики та слів двох пісень («Пісні про Остапа Вересая» та «Спогаду про Адамцевича»), обробки пісні «Граї, моя бандуронько», слова та мелодія якої належать А. Скрипняку, пісні «Вже не прийдуть запорожці» на народні слова. Варто наголосити, що видання такого типу є першим в Україні.

До 20-річчя незалежності України у 2011 р. М. Мошик видав об'ємну збірку вокальних творів «Прокидайся, Україно!» [18], у якій зібрані його найбільш яскраві композиції на вірші українських поетів та письменників, на народні слова, а також обробки українських народних пісень та пісень інших авторів для голосу у супроводі бандури, у яких відтворені героїчні сторінки історії України. Збірка відкривається низкою патріотичних пісень загальнонаціонального значення (гімн «Ще не вмерла Україна» сл. П. Чубинського, П. Данилевича, муз. М. Вербицького; «Ой у лузі червона калина» сл. Гр. Труха, муз. Ц. Чернецького; «Зродились ми великої години» сл. О. Бабія, муз. народна). Значну кількість пісень митець написав на слова українських поетів різних генерацій («Дума про Україну» сл. І. Мазепи; «Степ» (балада) сл. В. Малика; «Могили сиві повідають» сл. Д. Білоуса; «Псалтирна псалма» сл. П. Куліша; «Україна жива» сл. С. Петлюри; «Пам'яті тридцяти» сл. П. Тичини; «Марш молодих» сл. І. Багряного; «Тоді був голод» сл. В. Затулівітра; «Розстріл кобзарів» сл. О. Дорінченка; «Пісня про Спадчанський ліс» сл. Л. Татаренка; «Буду там» сл. М. Данька; «В князівстві трав» сл. П. Засенка; «Україні» сл. А. Семенюти; «Елегія про скіфське літо» сл. В. Підпалого; «Церква святої Ірини» сл. В. Стуса; «Елегія» сл. М. Вінграновського; «Мелодія» сл. Б. Олійника; «Україно, п'ю твої зіниці» сл. В. Симоненка; «Вставай, Україно, вставай» сл. Д. Павличка; «Машина української незалежності» сл. І. Драча; «Пливуть роки» сл. Й. Присяжнюка; «Гуцулці» сл. В. Зореслава; «Заповіт» сл. Д. Нитченка; «Емігранти» сл. О. Мицавки; «Живи, Україно» сл. Б. Коваленко; «Прокидайся, Україно» сл. С. Коротнюк; «З журбою радість обнялась» сл. О. Олесь; «Моя соборна Україно» сл. Г. Комісарова; «Воістину ми всі під Богом ходим» сл. Н. Багатої; «Україно, Україно! А де твоя слава?» сл. В. Роздієвського; «Живи, Україно, єднайся» сл. О. Слюсарук; «Прапор України» сл. В. Крищенко; «Любіть Україну» сл. В. Сосюри). Деякі пісні він створив на народні слова («Славне було Запоріжжя», «В Луцьку на Волині»). Низка пісень центрального розділу збірки належать іншим авторам-композиторам, їх М. Мошик обробив для голосу в супроводі бандури («Гей бували хмари (Про Кліма-Савура)» сл. та мелодія Саник (псевдонім воїна УПА); «Вчора він ще жив» (ген. хор. Тарасу Чупринці (Роману Шухевичу) слова та музика П. Болехівського – псевдонім «Боян»); «Листопад», слова І. Савицької, музика О. Тарнавської; «Світе тихий» слова Т. Шевченка, музика Г. Приходько; «Україно» слова та музика Т. Петриненка). Йому належить обробка двох народних пісень («Йдуть роки чекання» та «Встань, Тарасе, подивися») і балада «Про Степана Бандеру», яку написав на власні слова.

Вибір текстів до пісень свідчать про відмінний літературний смак М. Мошика. Всі його авторські пісні, також обробки українських народних пісень інших авторів здійснені з великим професіоналізмом, з урахуванням виконавських можливостей бандури. Аналіз інших творчих амплу М. Мошика ще чекає своїх дослідників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Молитва Калнишевського: Збірка творів з репертуару бандуриста Миколи Мошка. – Суми : ОЦНТ, 2003. – 46 с.
2. Мошик М. «Вставай, Україно, вставай!» / М. Мошик. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2007. – 44 с.
3. Мошик М. До рідної хати / М. Мошик. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2007. – 32 с.
4. Мошик М. Дума про Україну / М. Мошик. – Суми : «Мак Ден», 2009. – 48 с.
5. Мошик М. Кобзарі та бандуристи Сумщини. Довідник / М. Мошик, Б. Жеплинський, А. Горняткевич. – Суми : «Козацький вал», 1999. – 80 с.
6. Мошик М. Кальнишева дума / М. Мошик. – Суми : «Нота бене», 2006. – 44 с.
7. Мошик М. Кобзарська дума про голод (1932–1933 рр.) / М. Мошик. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2008. – 24 с.
8. Мошик М. Кобзарський диптих. Конотопська битва / М. Мошик. – Суми : «Мак Ден», 2009. – 24 с.
9. Мошик М. Кобзарський диптих «Моя соборна Україно» / М. Мошик. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2007. – 8 с.
10. Мошик М. Кобзарський триптих / М. Мошик. – Суми : «Козацький вал», 2007. – 8 с.
11. Мошик М. Кобзарські пісні про Голод / М. Мошик. – Суми : ВДТ «Університетська книга», 2008. – 28 с.
12. Мошик М. Кобзарський триптих «Байда» / М. Мошик. – Суми : «Мак Ден», 2009. – 12 с.
13. Мошик М. Пісні Національного Відродження / М. Мошик. – Суми : «Ярославна», 2008. – 116 с.
14. Мошик М. Повстанська дума / М. Мошик. – Суми–Дрогобич : «Коло», 2006. – 72 с.
15. Мошик М. Повстанська коляда / М. Мошик. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2007. – 44 с.
16. Мошик М. Повстанська пісня / М. Мошик. – Суми–Дрогобич : «Коло», 2007. – 96 с.
17. Мошик М. Почаївська Божа Мати. Пісенспів / М. Мошик. – Суми : «Мак Ден», 2009. – 24 с.
18. Мошик М. Прокидайся, Україно! / М. Мошик. – Суми : «Нота бене», 2011. – 115 с.
19. Мошик М. Репресований кобзарський триптих «Дума про голод» / М. Мошик. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2007. – 28 с.
20. Мошик М. Спогади, статті, матеріали, власні твори / М. Мошик; [упор. Н. Несторенко]. – Суми : «Собор», 2001. – 44 с.
21. Мошик М. Чом замовкли кобзи? / М. Мошик. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2010. – 96 с.

УДК 78.421; 78.27

С. С. СОЛАНСЬКИЙ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРТЕПІАННИХ ТРАНСКРИПЦІЙ ТВОРІВ Й. С. БАХА

У статті досліджується еволюція фортепіанних транскрипцій бахівських творів, простежуються різні принципи транскрибування спадщини німецького майстра.

Ключові слова: фортепіанна транскрипція, транскрибування, романтичне виконавство, клавірні твори, інтерпретація.

С. С. СОЛАНСКИЙ

ОСОБЕННОСТИ ФОРТЕПИАННЫХ ТРАНСКРИПЦИЙ ПРОИЗВЕДЕНИЙ Й. С. БАХА

В статье исследуется эволюция фортепианных транскрипций баховских произведений, прослеживаются разные принципы транскрибирования наследия немецкого мастера.